

Anja Štefan

POGLEDI NA UGLASBLJANJE MOJE POEZIJE

V prispevku predstavljam kratko razmišljanje v zvezi z uglasbljanjem mojih pesmi. Nakažem, kako ga sprejemam, in spregovorim o tem, da mi je poleg vsebine zvočnost pri poeziji za otroke zelo pomembna.

Torej:

Dobro mi dene, če v pesmih, ki niso napisane v svobodnem verzu, ritem teče gladko, brez spotikanja. Pri poeziji za otroke mi je jasen, čist ritem zelo bistven; zdi se mi, kot da je ritem tisto, kar nosi pesem in otroke, ki jo govorijo, naprej. Boris A. Novak pravi, da je ritem srčni utrip pesniškega jezika, rime pa so ljubezenski objem besed. Tudi glede teh objemov rada vidim, da so čvrsti in jasni. Pri pisanju pesmi mi je bolj kot oblikovna neulovljivost blizu metrična in kitična urejenost. Hkrati mi dobro dene, da je pesem za otroke napisana v razumljivem jeziku, brez odvečnih in preveč papirnatih besed, da so te besede odbrane in postavljene tako, da se med seboj zvočno podpirajo in da besedni red deluje naravno. Ko pesem končam, sem najbolj zadovoljna, če čutim polnokrvnost v njeni vsebini in če hkrati teče tako samoumevno, kot bi nastala zelo zlahka.

Mislim, da ni pesmi, ki bi jo napisala potih. Nujno mi je, da si jih govorim naglas, ponavljam večkrat, s prsti na ustih, poslušam. Mnoge tudi mrmram z melodijami za mimogrede, za sprotno, delovno rabo. Popevanje je del ustvarjalnega procesa, ki se primakne sam od sebe – zaradi mojega veselja do glasbe, petja, ritma, plesa. Te »delovne«, spreminjajoče se melodije največkrat pozabim sproti, ne snemam jih in ne zapišem. Nekatere pa so se v mojih ušesih učvrstile in se pesmic popolnoma oprijele. Tako na primer svojih pesmi *Kam letijo drobne ptičke*, *Sedem lisičic* in *Mjav, mjav, mjav na nastopih* nikoli ne govorim, ampak pojem, in sicer z melodijami, ob katerih so nastale, čeprav so vse tri kasneje uglasbili priznani slovenski skladatelji.

Morda je spevnost, ki jo omenjam, vzrok, da skladatelji – kot se zdi – po mojih pesmih segajo radi. Seznam uglasbenih je bogat, melodije so jim iskali Jani Golob, Tomaž Habe, Jakob Jež, Aldo Kumar, Ambrož Čopi, Mira Voglar, Boris Vremšak, Gabrijel Lipuš, Brina Zupančič, Egi Gašperšič, Rok Golob, Peter Šavli, Patrik Greblo, Lojze Kranjčan, Blaž Jurjevič, Vitja Avsec, Robert Kamplet, Urška Pompe, Larisa Vrhunc in drugi. Ko nastopam po šolah, opažam, da so se nekatere uglasbitve široko prijele in priljubile: pesem *Snežinke*, ki jo je uglasbil Ambrož Čopi (Čisto čisto tiho stopajo copatki ...), znajo z mano zapeti v večini vrtcev, pesem *Krof*, ki jo je uglasbil Jani Golob, v večini šol. Šolski pevski zborčki mi

posebej pogosto zapojejo pesmi *Iščemo hišico* (Tomaž Habe), *Muca na repek si pentljo priveže* (Aldo Kumar) in *Sedem lisičic* (Boris Vremšak). Občasno poleg javno objavljenih uglasbitev slišim tudi interne uglasbitve pevovodij. Nekateri skladatelji jemljejo moja besedila v roke samoiniciativno, nekateri na pobudo glasbene urednice revij *Ciciban* in *Cicido* Katje Virant Iršič. Včasih za njihovo namero izvem vnaprej, včasih me uglasbitev najde šele naknadno. Seveda sem zadovoljna, da jih moje pesmi vlečejo – nerodno je le, ko sežejo po besedilu, s katerim nisem več zadovoljna in bi raje videla, da se ne širi med ljudmi. Zato se mi zdi smiselno, da skladatelji – ne le v mojem primeru, ampak nasploh – besedila za uglasbljanje odbirajo le med tistim, kar je izšlo v knjigah (za knjižno izdajo avtorji navadno prečesmo svojo produkcijo in odberemo boljše), glede pesmi, ki so bile objavljene le v revijah, pa se posvetujejo s pesnikom. Škoda se mi zdi, da bi skladatelji porabljali svojo ustvarjalno moč za delo na besedilno šibkejših pesmih, predvsem pa škoda, da bi take pesmi potem otroci peli. Opazovanje lastnih in drugih otrok mi sicer kaže, da otroci neko pesem zlahka pojejo tudi, če besedila sploh ne znajo v celoti. Včasih ga malo izpustijo in jih le melodija nosi naprej, včasih namesto pravih besed izgovarjajo izmišljene, ki se zvočno približno ujemajo s tistim, kar naj bi peli. Zdi se torej, da sta jim melodija in zvočna podoba pesmi bolj bistveni od smiselnosti sporočila. Seveda pa to ne pomeni, da je vseeno, kakšno je besedilo. Kot poslušalko me prazna ali jezikovno okorna besedila zelo motijo. Z izborom kvalitetnih besedil imamo tudi v primeru pesmi za otroke priložnost, da se v ljudi nevede usedejo vzorci izbrano postavljenih besed.

Uglasbitve mojih pesmi so mi včasih bolj in včasih manj blizu. Tudi opažanja s terena (kaj slišim peti in kaj mi povedo učitelji glasbe) ter izpiski SAZAS-a o izvajanjih pesmi na revijah pevskih zborov mi pomagajo odbirati tisto, kar se je bolj posrečilo. Z uredniki načrtujemo, da bi najboljše uglasbitve skupaj izdali na zgoščenki. Res pa je, da se mora srečno zložiti kar precej ustvarjalnih in distributerskih moči, da se neka pesem razširi in priljubi med ljudmi.